

Bolshevikijohdajat englantilaisen kuvanveistäjäntären mallina

Clare Cheridan on kirjoittanut Russian Portraits ("Venäläisiä muotokuvia"), Lontoo 1921.

Alku on sangen romanttinen. Tekijätär, Englannin yhäisimpiin piireihin kuuluva kuvanveistäjäntär, saa päähänpiiston pyytää Lontoossa oleskelevia bolshevikijohdajia — Kamenew ja Krassin malleikseen.

Ei ole vaikeata kuvitella bolshevikien hämmästyä eikä myöskään syitä heidän myöntymiseensä.

Sillä ensiksikin on rva Sheridan läheistä sukua bolshevikien vaarallimmasta vastustajasta Englannissa. Hän on ministeri Churchillin serkku. Hän on tehnyt Churchillistä hyvin tunnetun rintakuvankin. Kai Kamenewin silmät olivat tavallista pyöreämpiä kun rva Sheridan reippaasti astui hänen kansiaan Lontoossa.

Mutta varmaa lienee, että kuka mies tahansa olisi antautunut niin viehättävään naiseloon edessä.

Rva Sheridan on viimeisestä valokuvastaan päättäen sangen nuori ja hurmaavan kaunis kuin vain englantilainen vallasnainen voi olla. Hän on vanhempiainoa tytär. Hänen miehensä, kuuluisan "skandaalikoulun" tekijän jälkeläinen, kaatui sodassa. Hän elättää nyt itsensä ja molemmat ihanteellisen kauniit lapsensa (joista kirjassa on liikuttava valokuva) kuvanveistolla. Hänen muotokuvassaan täytyy todeta klassillinen kasvotus, ihanat silmät, suora, hyvin kaunis nenä, aistillinen, sulettu suu ja nuortea kaula.

Oli enemmän kuin luonnollista että Kamenew tällaisen ihanan olennon edessä antautui ja suostui. Sen teki paljon kymiverisempi ja vanhempi Krasinkin, vaikkei hän heti ymmärtänyt, mistä oli kysymyskään.

Siksipä tapaamme molemmat — niin toinen kuin toinenkin vankka perhemies, Kamenew yli 40, Krasin yli 50 v., edellinen naimisissa Trotskyn sisaren kanssa — elokuvassa 1920 istumassa malleina rva Sheridanin atelierissä.

Siihen supistui epäilemättä Krasinin suhde tähän rohkeaan naiseen. Kamenew oli nuorempi ja innostuneempi. Hän lähetti taiteilijattarelle punaisia ruusuja — valitettavasti vaaleanpunaisia, huudahtaa rva Sheridan: Kamenew oli värisokea ja väitti niitä tummanpunaisiksi! — kävi hänen kansaan teattereissa ja ravintoloissa, soteli kuutamoloin hänen seurassaan puistojen lammoilla, kirjoitti hänelle runoja, joissa hän vertaili kaunotarta Venukseen, lauleli hänelle Volgan laivamiesten lauluja ja kertoi hänelle välistä tuntikautia yhtämittaa Venäjän köyhälistön valankumoustaisteluita.

Eipä siis ihme, että rva Sheridan lopulta innostui ja että kädenkänteessä sovittiin yhteisestä matkasta Venäjälle, jossa rva Sheridan saisi tilaisuuden muovailla tunnetuimmat bolshevikijohdajat. Tuttavien ja sukulaisten varoitukset eivät voineet horjuttaa hänen päättöstään. Hän oli ihastutuksissaan bolshevikien rohkeudesta, heidän epäitsekästä antautumisestaan, heidän syvästä aatteellisuudestaan. Hän tahtoi, maksoi mitä maksoi, lähteä Leniniä katsomaan ja syylissään tuomaan hänen päänsä Englantiin.

Syyskuun 11 p.mä 1920 lähtivät he matkalle. Viikko myöhemmin siivutettiin Venäjän raja. Marraskuun

9 p.mä sivuuttivat rva Sheridan sen toisen kerran kotimatkaltaan Englantiin ja laatikossaan savesta muovailtu rintakuva Leninistä, Trotskyä, Snowjevistä ja Djerzhinskystä.

Kirjassa kuvataan varsin seikkaperäisesti keskustelut kahden ensimmäisen kanssa. Lenin näytti maailmankuulua hymyään mutta samalla epäluuloaan rva Sheridanin porvarillisen sivistyksen vuoksi. Trotskyssa oli miellyttävintä hänen sulosointuinen äänensä. Mutta muuten mikä suu! "Hän avasi suunsa ja naksautti hampaansa yhteen osoittaakseen minulle, että hänen alaleukansa oli kiero. Niin tehdessään, hän muistutti ärisevää sutta. Kun hän puhuu, loistavat hänen kasvonsa ja silmät leimahtelevat. Trotskyn silmät ovat Venäjällä yleisen puheen esineinä ja häntä nimitetään "sudeksi". Hänen nenänsäkin on kiero ja näyttää murtuneelta. Jos se olisi suora, olisi hänen profiilinsa erinomaisen kaunis. Edestäpäin katsottuna on hän Mefisto. Hänen kulmakarvansa, kohoavat kulmioon ja kasvotensa alaosa suupennee terävään ja uhmailevaan partaan. Hän on sivistynyt ja paljon lukenut mies. Hän on hyökkäävä ja kiivas poliitikko, mutta hän voi myös esiintyä pahankurisena ja nauravana koulupoikana, hymykuopat poskissa."

Tshitsherin oli pieni mies ruskeassa housuissa ja erivärisessä takissa, nopealiikkeinen, aina kiireessä. "Hän on eriskummallinen henkilö, joka elää kuukausimäärä ulkoasiaintoimistossa suljettujen akkunain takana käymättä milloinkaan ulkona. Hän on vaatinut sinne järjestettäväksi makuuhuoneen, sillä, kuten hän sanoo, hänellä "ei ole aikaa mennä kotiin nukkumaan. Hän työskentelee yökaudet, ja jos sähkösanoma saapuu päivällä, on hänet herättävä. Hänen yönsä ovat päiviä, mutta hänen päivänsä eivät ole täydellisiä sitä. Hänellä ei ole aavistustakaan ajasta eikä hän tajua, että toiset ihmiset elävät eri lailla. Hän kääntyy jonkun toverin puoleen puhelimella kello 3 tahi 4 aikoihin aamulla mitä vähäpätöisemmässäkin asiassa. Hän tekee itse kaiken työnsä eikä kutsu kirjuria eikä lähettä, vaan juoksee itse paperineen toisiin osastoihin. Hän elää hermojensa varassa, joten vähäisinkin asia saa hänet liikkeeseen. — Minulle on kerrottu hänen olevan enkelin ja pyhimyksen. Mikäli minä näin olisin hän levoton ja kiihoittunut lintu. Tuntuu nauravalta, että häntä pidetään puolueen "gentlemanina". Hän on hyvästä suvusta ja rikas, mutta omaisuutensa hän on antanut kansalle."

Tshitsherin oikeana kätenä on Karahan, armenialaista sukuperää, mies, jota Radek kerran kutsui "klassillisen kauniiksi aasiksi." "Hänen kasvonsa", kertoo meille rva Sheridan, "ovat hyvin ihanat, ikäänkuin norsunluusta kaiverretut. Hän on suuri arvoitus. Hän elää paremmalla tavalla kuin ketään muuta, polttaa parhaita sikareja, ajaa toimistonsa vaunuilla ja näyttää astrakaniturkissaan ja lakissaan mitä hyvinvointisimmalta herrasmieheltä. Hän tekeekin tietävästi hallitukselle hyvin suuria palveluksia, sillä muuten häntä ei siedettäisi. Luulakseni Lenin kerran kysyi, mihin häntä tarvitaan, jolloin hänelle vastattiin, että Karahan oli mitä tarpeellisin, sillä eikö hän ollut heidän joukossaan ainoa, joka voi esiintyä ilta-puvussa?"

Suurirakenteisen Litvinowin kanssa oli rva Sheridan tilaisuudessa juoksemaan kilpaa — ja hävisi. Sinovje-

win silmät ja kulmakarvat näyttivät hänestä uhmaavilta, mutta suu oli oikullisen naisen. Buharin oli viehättävä siisteine, kauniine pikkupartoneen ja nuorekkaine kasvoinen. Bela Kun sitä vastoin oli suuri pettymys. "Olin kuvitellut romanttista persoonaa, mutta hän näyttikin kehnolta."

Mielenkiintoisempia tyyppejä oli "erikoisen toimituskunnan" päällikkö Djerzhinsky, jonka yhdentoista vuoden vankilassaolo oli tehnyt hiljaiseksi ja kärsivälliseksi, mutta samalla myös säälimättömäksi ja kivikovaksi. "Asketin ja fanaatikon on Neuvosto-Venäjän valinnut terrorin järjestäjäksi ja johtajaksi. Tämä on se mies, jota Maxim Gorkij kirjoitti, että hänen silmistään voi nähdä marttyriuden kristalloituna. Hän suorittaa raskaan tehtävänsä vaikkakin kärsien, kuitenkin vakuutettuna, että hän siten avustaa pyrkimystä lopulliseen rauhaan ja lepoon, jonka tarkoituksenaan hyväksi kaikki keinot ovat oikeutettuja. Tämä mies nukkuu verhon takana sijaitsevassa kapeassa vuoteessa "toimistossaan", omistaa harvoja ystäviviä, eikä välitä naisista, mutta on hella lapsille ja huomaavainen työtövereilleen kun he ovat rasittuneita tai sairaita. Hänen silmänsä näyttivät epäilemättä niinkuin ne olisivat uineet iäisen surun kyynelissä, mutta hänen suunsa hymyili vastustamattoman hellästi. Hänen kasvonsa ovat kapeahkot korkeine poskiluineen ja posket ovat kuopallaan. Hänen kasvopiirteissään näyttää nenä ilmeikkäimmältä. Se on erittäin hienostunut, ja herkä, verettömät sieraimet viittaavat korkean sivistyksen tuntehikkouteen. Syntyperältään on hän puolalainen."

Nämä henkilökuvat ovat epäilemättä hyvin osuvia. Niissä on rva Sheridanin kirjan suurin arvo. Tahtomattaan on hän luonut teoksen, joka ei ainoastaan ole herättänyt tavatonta huomiota Englannin ja Amerikan yläluokkapiireissä, vaan myös omaa historiallista arvoa ja saattaa suuressa määrin palvelia propagandaa Neuvosto-Venäjän hyväksi. Olematta kirjailijatar, on rva Sheridan kirjoittanut kirjan, jossa on paljon luonnollista, viehättävää naisellisuutta, mutta ei ainoatakaan muodollista heikkoutta eikä epärehellisyyttä. Hän on myös niitä naisia, jotka kuuluisille miehille ovat mielenkiintoisempia kuin heidän omat vaimonsa.—Sapiens II.

Espanjalaisten y. m. etelä-eurooppalaisten tavoista

Puhukaamme nyt Espanjasta. Tässä maassa on kansaluokkien välillä — niinkuin muissakin maissa — tavattoman suuri kuilu. Kuitenkin heillä kaikilla on jotain yhteistä, nimittäin mitä huvittelulajeihin tulee. Espanjalaisten mielihuvina ovat härkätaistelut.

Muhamedilaisten sanotaan kieltävän naiselta sielun — vielä nykyäänkin.

Italialaiset, jotka eroavat hengesään paljon muista eurooppalaisista, joko suuremmissa tahi pienemmissä määrässä, syövät leivosia, samoin kuin ranskalaisetkin. Tällaisen tavan saattaa vielä käsittää, sillä leivosen pyydystämisen ei tarvitse aina olla eläinrääkkäystä, joskin niitä enimmäkseen pyydystetään elävällä kuvastuksella. Leivonen, jolta on puhkaistu silmät, sidotaan laulamaan ryssiä ja mertojen nieluun, houkuttelevaan eläintovereitaan. Kuitenkin enemmän ällistyttyä, kun näkee siivojen ranskalaisten maalaisemäntien

kantavan kauppatoreille kanoja, joita hän riiputtaa yhteensidotuista jaloista elävimä. Matkustettuaan useita penikulmia sellaisessa asennossa, eivät kannaparat saa lopulta kurkustaan käheätäkään huutoa. Tällainen eläinten kuljettaminen on ranskalaiselle aivan luonnollinen asia. Jos katsoo sitä ihmeissään, ovat he kummaustuneina — aivan kuin italialainen voisi kysyä:

— Ja miksi ette syö leivosia. Tällaista tapahtuu Italiassa ja Ranskassakin, sen eteläosassa; käydään ankaraa polemiikkaa jopa käsiyrystaistelua siitä, onko sallittava "midin" se on Etelä-Ranskan suosimia härkiä ja lehmätaisteluita (härkätaistelujen lievennetty muoto) niin mitä siten Espanjassa. Siellä tekevät harvat härkien puolustajat jotenkin turhaa työtä. Joka vuosi suoritetaan siellä lukuisia härkätaisteluita, sonnien teurastamista miekalla loppukohtauksena kaikille julmille ärsytysmuodoille: purnaisen näyttämistä, keihään pistoa ja nauhoilla koristettuja piikkejä, joita isketään raa'an elukan niska täyteen, ja vieläpä räjähtäviä raketteja, ellei eläin ole "bravo" uljas, eikä tahdo pienillä pistämisillä ruveta puskusille. Sellainen on espanjalaiselle, paitsi suurta nautintoa, myöskin erikoinen taiteenhaara. Siitä on kirjoitettu paljon sekä entusiastisia että tieteellisen objektiivisia teoksia. Tauromakian, härkätaistelutaiteen muistomerkeillä voitaisi täyttää sievoisen kirjaston hyllyt. Ja härkätaistelija se vasta ansaitsee! Ei tarvinne puhua naisten, jopa miestenkin hullaantumisesta häneen, vaan puhukaamme hänen suurista voivotuloistaan. Parhaissa tapauksissa nousevat ne puoleen miljoonan pesataan vuodessa. Espanjalainen sanoo, että ansaitsevatpa ne jockeytkin Englannissa ruhtinaallisesti. Suomalaisen sopisi sanoa, että jos maa olisi rikkaampi, niin juoksijat eivät juoksisi kovin kauan, sillä olisivat siihen pian liian liiava.

Mutta jockey on jockey ja juoksija on vahva ja sukkelaäärinen miehen tapainen. Mutta härkätaistelu on härkien julmista! Mitä tähän espanjalainen sanoo. Hän kiertelee ja kaartelee ja sanoopa sellaisenkin ihmisyntävän kun Rousseau aikoinaan tuomineen murhia esittävät traagittomiksi kuin ovat härkätaistelut. Lopuksi hän huudahtaa, että härkätaistelut ovat Esp. vanha kansallista-pan, ikivanha, erikoisesti espanjalainen, jota espanjalainen ei suinkaan luovu! Se on sitäpaitsi "una emosion" joka näyte ihmisjärjen voitosta raakaa eläimellisyyttä vastaan, ja oiva opetus nuorisolle kehittämään ruumistaan ja halveksimaan kuolemaa niinkuin jokin suuri toreadori, kymmentä kertoja härkien sarvien haavoittama, halveksi villiä härkää.

No niinpä niin, espanjalaisella on oma luonteensa. En kuitenkaan tiedä sanoa, onko heidän luonteessaan enemmän tulta kuin esim. italialaisissa. Espanjalaiset suvaitsevat "tulelaan" kehua, samoin kuin ihastuvat sanoihin: veri, kulta, silkki. Mutta mitä härkätaisteluihin tulee, niin on uskottavaa, että he rakastavat doreadorien kullalla runsaasti kirjailtujen takkien ja heidän mahtavien, keskinäisen turnajaisia muistuttavien asenteittensa lisäksi myöskin melkoisessa määrin juuri tuota veritilkan näkemistä. Voi se olla erehdyskin. Ehkä ei "emosion" ole se, vaan doreadorin taiteen näkeminen. Mutta jos se sitä on, saattaa se olla perintöä sekä roomalaisten gladiattoritaukujen ja